

PORT

Person-centred Observation and Reflection Tool

(Eina d'observació i reflexió centrada en la persona)

Elena Fernández Gamarra
elefer@copc.cat - +34 669 877 427

Josep Vila i Miravent
jvilamiravent@ub.edu - +34 678 45 23 78

OBSERVANDI

Guiem, acompanyem i formem.

ORÍGENS, RAONAMENT I DESENVOLUPAMENT

PORT *Person-centred Observation Reflection Tool* és una eina d'observació per a capacitar els professionals a observar i reflexionar sobre les pràctiques relacionades amb l'atenció a les persones que viuen amb demència i altres condicions similars. Se centra especialment en el desenvolupament professional, molt especialment a desenvolupar el rol professional del personal auxiliar o gerocultor.

PORT té els seus orígens fermament arrelats en l'atenció a les persones amb demència des del paradigma de l'atenció centrada en la persona (ACP) (Kitwood, 19979. Aquest paradigma defensa que per cuidar a una persona amb demència, cal donar prioritat a la persona, i no a la demència i així assegurar un suport que respongui a les necessitats globals, especialment quan les habilitats verbals han disminuït i la dependència és alta. Ha estat desenvolupat pel consorci internacional **Person First dementia Network PFD Network** de la qual **OBSERVANDI** n'és membre fundador. Es tracta d'una xarxa de professionals i organitzacions compromeses amb la promoció de la pràctica d'atenció centrada en la persona i oferir suport a les persones i famílies afectades. Donem valor al fet de treballar més enllà de les fronteres internacionals tant per desenvolupar com per facilitar les millors pràctiques. Reconeixem la complexitat d'implementar l'atenció centrada en la persona a les organitzacions i el valor de l'experiència combinada per buscar solucions i suport pràctics i basats en l'evidència.

Un dels propòsits bàsics del *PFD Network* és compartir i desenvolupar eines de desenvolupament de pràctiques que ajudin el personal, els professionals i els proveïdors d'atenció a reflexionar sobre la pràctica assistencial per tal de garantir que les persones siguin el focus de l'atenció. El *PFD Network* ha dissenyat el PORT per tenir una eina d'observació relativament senzilla que es pugui utilitzar per a capacitar els professionals en general, i especialment el personal gerocultor a tenir habilitats d'observació empàtica.

El dissenys s'ha fet a través de la discussió i mitjançant l'observació d'interaccions d'atenció enregistrades en vídeo. Ara tenim la versió definitiva.

Membres del *PFDN* que han desenvolupat el PORT:

Investigador principal:	Claire Surr, Professor of Dementia Studies, Centre for Dementia Research, School of Health and Community Studies, Leeds Beckett University, Leeds, LS1 3HE
Co-investigadors:	Prof Dawn Brooker ² , Josep Vila Miravent ³ , Elena Fernandez ³ , Dr. Anne Marie Rokstad, Aujke Post, Carol Fusek, Dr Yutaka Mizuno
Grups de Coordinació:	¹ Centre for Dementia Research, Leeds Beckett University ² University of Worcester ³ Observandi

Les eines d'observació poden proporcionar un mètode de valor per facilitar la reflexió i al desenvolupament del personal. El personal que ha utilitzat eines d'observació informa de com és de

beneficiosa, fins i tot durant períodes curts de temps, per entendre com les persones amb demència experimenten la vida i l'atenció que reben en el seu entorn de servei.

PORT s'ha dissenyat per tenir la màxima flexibilitat, ja que es pot utilitzar en molts entorns de serveis diferents (serveis d'atenció domiciliària, residències assistides, centres de dia, hospitals de dia, pisos tutelats, pisos amb serveis) i disciplines (infermeria, treball social, personal gerocultor, teràpia ocupacional, fisioteràpia, medicina, psicologia) amb persones que tenen necessitats importants de comunicació i dependència (no limitades a la demència).

Per decidir què incorporar a PORT ens vam centrar en aquesta qüestió general:

"Quins són els problemes més útils perquè el personal aprofundeixi en la seva empatia, per tal que millori la qualitat de vida del dia a dia de les persones que cuiden?"

En realitzar una observació PORT i reflexionar sobre això, l'observador hauria d'obtenir la següent informació sobre les persones:

- La percepció de l'estat d'ànim que expressen
- Com es relacionen amb el món que els envolta
- Com viuen el seu entorn social
- Què fa que les persones siguin o estiguin felices o relaxades?
- Què fa que estiguin agitadaes, incòmodes o molestes?
- Què fa que es desconnectin?
- Què més es podria fer per ajudar a que tingués una millor qualitat de vida?

El PORT a la pràctica

PORT s'utilitza a dos nivells:

1. Que el personal sènior (anomenat MENTOR) amb major grau d'experiència laboral realitzi observacions que es puguin utilitzar per donar suport al desenvolupament del personal junior, amb menor grau d'experiència laboral, ja sigui a través de tutories i/o modelatge sobre el terreny o com a resposta a problemes concrets de la pràctica assistencial quotidiana, o en el cas que es consideri que hi ha una persona a qui no s'està oferint el suport tan bé com es podria.
2. Com a eina d'observació reflexiva per a tot el personal que es forma per ser "un observador PORT" amb la supervisió d'un mentor PORT per millorar les seves habilitats empàtiques d'observació i pràctica.

També pensem que podria ser que una organització proveïdora oferís una formació PORT més completa que inclogui sessions de formació de mentors i observadors, i suport perquè els mentors comencin a implementar PORT amb el personal. Pensem que això ajuda a conscienciar amb més rapidesa a tot el personal, i a tenir un major impacte en el seu desplegament. Es tractaria d'iniciar un procés de formació interna i en cascada, de manera, que els propis professionals de l'organització, poden formar al nou personal o menys experimentat.

PORT és només una eina. Ha de situar-se dins del context més ampli del desplegament de l'ACP dins de l'organització. Se suposa que hi haurà altres eines que s'utilitzen al voltant de la història de vida, les

preferències, la salut física, l'activitat, el perfil cognitiu, l'auditoria i la millora de la qualitat. El focus a PORT està en el desenvolupament del personal de primera línia.

El procés PORT

La persona que realitza les observacions del PORT (Mentor PORT o l'observador PORT amb el seu Mentor PORT) decideixen un moment i un lloc concrets per dur a terme el PORT. Pot ser una hora de menjar, una ronda de medicació, una sessió d'activitats, un temps d'activitat baixa o algun altre focus de lloc/hora. Pot ser que l'objectiu sigui millorar l'hora dels àpats o l'activitat. També podria ser que hi hagi preocupacions sobre una persona concreta que rebí atenció. En aquest cas, l'enfocament podria centrar-se més en l'hora problemàtica del dia per a aquesta persona que en una activitat concreta.

Per fer la planificació del PORT, cal pensar en quines hores del dia i quines àrees de pràctica necessiten millorar o no són tan bones per al benestar com podrien ser. Així comença el procés de reflexió, la finalitat de la qual és millorar potencialment la intervenció professional en aquesta àrea/hora del dia.

També cal decidir quines persones han de ser observades. Poden optar per una barreja de necessitats o pot ser que el motiu principal és una incidència o un canvi no previst. El motiu determinarà la durada del període de temps i el nombre de períodes de temps. L'estàndard seria que s'observin fins a 3 persones en intervals temporals de 5 minuts durant un màxim d'una hora. Pot haver-hi raons específiques per les quals l'usuari de PORT voldria variar això, per exemple, en funció de la seva habilitat i nivell de confiança (és a dir, pot observar menys d'una persona) o la raó de l'observació. Per exemple, si s'observa una persona amb demència per tal d'esbrinar els possibles desencadenants del benestar i/o malestar, també es pot decidir utilitzar intervals temporals de 2 minuts per obtenir una imatge més rica.

Abans de dur a terme l'observació del PORT, l'usuari del PORT prepara la resta de personal per al fet que això es produirà. Amb el temps, això hauria de formar part de la pràctica habitual, però inicialment, la resta del personal i altres persones de la zona poden estar preocupats, desconcertats o intrigats per les observacions. Per tant, la preparació ha de comportar explicar què és el PORT, la finalitat d'utilitzar-lo aquell dia i donar tranquil·litat a tothom durant l'observació que això no es fa amb una altra finalitat que contribuir a oferir una millor qualitat assistencial.

Tan aviat com sigui possible després de l'observació, l'usuari del PORT ha d'omplir les fitxes individuals de resum de cadascuna de les persones observades. En aquest cas, l'objectiu és aconseguir una major comprensió de l'experiència de la persona amb demència i també enriquir les habilitats empàtiques de l'observador. Si l'usuari és un observador de PORT, hauria d'omplir tota la documentació amb el seu mentor PORT, ja que el personal pot no tenir confiança i, per tant, necessitar suport per dur a terme les reflexions i completar la documentació.

De què es compon PORT

Hi ha tres eines PORT que utilitza el PORT Mentor i l'Observador.

EINA 1: PORT Full d'observació

Cada full d'observació PORT inclou espai per registrar dades en dos espais de temps per a tres participants, cadascun dels quals tindria un identificador a la columna "persona". Els usuaris de PORT reflexionen sobre el que veuen en relació amb els 3 marcs de codificació següents que s'anoten al full d'observació PORT. Es recomana que els observadors també tinguin un bloc de notes per anotar qualsevol altre situació o tema important que observin

MARC DE CODIFICACIÓ 1:

Com es sent aquesta persona?

Hi ha 5 categories àmplies per triar

1. Feliç o relaxada
2. Neutre o no ho sap
3. Agitada o molesta
4. Retirada/ Desconnectada.
5. Està adormida

Els observadors poden marcar tantes categories com s'apliquen en el període de temps. Se'ls demana que reflexionin sobre allò que han vist que els fa pensar que la persona pot estar sentint d'una determinada manera.

MARC DE CODIFICACIÓ 2:

Aquesta persona està implicada amb el que l'envolta?

Si la persona està implicada, l'usuari de PORT hauria d'anotar amb quines coses, persones o activitats significatives està implicada a la columna "Sí, amb què".

MARC DE CODIFICACIÓ 3:

Hi ha un bon suport social per a aquesta persona?

Aquesta secció fa referència a com el personal es relaciona amb la persona i ha de tenir en compte els exemples de psicologia social maligna (MSP) i treball positiu amb la persona (PPW) que Kitwood (1997) va identificar. Es demana als observadors que anotin si han observat algun d'aquests potenciadors o detractors durant el període de temps. Si és així, anoten a la columna corresponent el que han vist que els va donar suport o no. Si no s'observen interaccions favorables (potenciadors) o no favorables (detractors), aquestes columnes s'han de deixar en blanc. No és apropiat codificar totes les interaccions del personal com a favorables o no, només aquelles que són clarament d'aquesta naturalesa.

EINA 2: PORT Full resum individual

Això es completaria poc després de l'observació. Si l'observació la realitza un observador del PORT, haurà d'omplir-lo amb el seu mentor. El full de resum serveix per aprofundir en la comprensió de la persona que s'observa i per ajudar l'observador (i també al Mentor) a articular com es pot recolzar millor la persona i quins coneixements s'han obtingut. Aquesta informació també podria anar al seu Pla interdisciplinari d'atenció individual (PIAI) o utilitzar-se per actualitzar el seu pla.

EINA 2: PORT Full resum de la sessió

El full de resum de la sessió es pot omplir al final de l'observació, quan s'hagi observat més d'un participant i/o quan la informació facilitada sigui útil per donar suport al desenvolupament del personal o als objectius de l'observació. En el full de resum s'anota la data, l'hora, el motiu principal i les persones implicades, etc. Es demana als observadors que reflexionin sobre les oportunitats de participació i implicació que estaven disponibles o s'oferien a les persones observades del PORT durant la sessió d'observació. En tenir una llista completa, ajuda a ser conscients tant del que està disponible com del que no, i, en conseqüència, de si falta alguna cosa. No es suggereix que totes aquestes coses estiguin disponibles tot el temps. Tanmateix, serveix com a recordatori de la importància d'utilitzar totes les modalitats disponibles per maximitzar les oportunitats de participació, implicació i vinculació de les persones amb demència. Amb el temps i les observacions, pot sorgir una imatge de les oportunitats de participació (diversitat ocupacional) en un centre residencial, que pot ajudar-lo a considerar com es pot millorar la pràctica de manera més àmplia per beneficiar tots els usuaris del centre. Els observadors poden trobar útil cercar diferents oportunitats que es posen a disposició de les persones que estan observant. És possible que vulguin assenyalar a qui se li ofereix què i qui respon a què a mesura que avancen.

UNA MIRADA FINAL

Observar és el punt de partida per transformar la pràctica. Implica ampliar la mirada, qüestionar significats i prendre decisions amb més consciència (Bion, 1980).

Només podem transformar allò del que prenem consciència, i la consciència comença amb l'observació.

Si voleu més informació o voleu obtenir l'eina PORT, ens podeu escriure un correu i us la farem arribar.

JOSEP VILA jvilamiravent@ub.edu

ELENA FERNANDEZ elefer@copc.cat